

POSEBNA PRAVILA ZA CNG

Na kontrolu svake četvrte godine

Automobili na CNG se kod nas ne voze masovno, ali ih ipak ima dosta, i to je najčešće upravo jedan Fiatov model – „multipla“. Uglavnom je reč o uvezenom polovnjaku, iz Italije, sa već ugrađenom instalacijom za gas. Oni koji ih voze (najčešće taksi-sti) zadovoljni su što štete na izdancima za gorivo, ali neki od njih imali su probleme u vezi sa obaveznim pregledima i drugim specifičnim pravilima koja važe za vozila na gas. Dešavalo se naime da neka od tih vozila ne mogu da se registruju nakon uvoza ili čak i da se vozilima koja se godinama voze onemoguću produženje registracije – naročito od kada su neko vrijeme precizirana pravila o tehničkim uslovima i proceduri provere vozila na gas. Kako saznajemo u laboratorijama za ispitivanje, problemi obično nastaju jer uređaji za gas nisu homologovani, i tada nema dru-

Interval za obavezne preglede CNG uređaja je nedavno produžen sa tri na četiri godine

gog rešenja nego da se instalacija menja.

U svakom slučaju, po sadašnjim propisima moguće je uvesti i nov i polovan automobil na gas. Ako se radi o modelu kod koga je reč o fabričkoj ugradnji, pravila su ista kao za uvoz bilo kog automobila. To znači da je za novi automobil potrebna homologaciona dokumentacija koja se dobija od proizvođača. Sa druge strane, polovni automobil mora na proveru u laboratoriju, kao i svaki polovnjak koji se uvozi.

Za automobil koji je u inostranstvu prepravljen za korišćenje gasa treba imati stranu saobraćajnu dozvolu u koju je upisano da je vozilo prepravljeno.

Ipak, ono što verovatno više muči vlasnike automobila na metan jesu periodični pregledi, jer su uslovi nešto zahtevniji nego za TNG. Dobra vest je da je prema nedavno promenjenim

pravilima interval između dva pregleda produžen sa tri na četiri godine, što je ipak kraće nego za TNG, za koji iznosi pet godina.

U nekim slučajevima rezervoar treba da prođu i testiranje pri visokom pritisku, koje se obavlja na posebnoj aparaturi, pa rezervoari prethodno moraju da se skinu sa vozila, što donekle produžava vreme i troškove provere. Takav test neophodan je samo ako se pri redovnoj

Kakve su obaveze vlasnika automobila na komprimovani prirodni gas i kako oni mogu da se uvezu

proveri utvrdi da na rezervoaru ima oštećenja, izraženije korozije i sličnih nedostataka koji mogu da ga oslabe.

U svakom slučaju, za one koji sada kupe „500L“ na CNG, tih obaveza trenutno nema, niti moraju da idu na „atest“ jer je on obavezan samo za prepravljene, a ne i za fabrički proizvedene automobile. Kada dođe vreme, to jest na svake četiri godine, moraću da idu na pomenute kontrolne preglede.

MARKIRA SE I TNG

Za sve vozače sa vozilima koja koriste tečni naftni gas, važan podatak je da se u Srbiji sprovodi program koji obezbeđuje da na pumpe dolazi čist TNG, odnosno onakav kakav isporučuju rafinerije, bez dodatka koji bi mogli loše da utiču na njegove osobine. Radi se o markiranju, koje je država uvela da bi na tržište zavela red, tako što će obezbediti da gorivo na pumpe dolazi samo legalnim kanalima. Markiranje benzina i dizel goriva je krenulo početkom prošle godine i pokazalo je veoma dobre rezultate, a sada će korist od ove prakse imati i oni koji voze na TNG. Princip markiranja je da se gorivo ko-

je dolazi legalnim kanalima obeležava tako što se u njega odmah nakon uvoza ili proizvodnje dodaje mala, ali precizno određena količina specijalne supstance zvane marker. Ako se kasnije pri kontrolama na pumpama, u skladištima ili u prevoznim sredstvima utvrdi da u gasu nema markera, to je znak da je on stigao nelegalnim kanalima. Osim toga, ako je koncentracija markera manja od propisane, to znači da je u regularno nabavljen gas nešto dodato. Za firme koje naprave neku takvu malverzaciju predviđene su stroge kazne, do tri miliona dinara i zabrana rada do tri godine.

OSNOVNI PODACI I RAZLIKE

Verzija	0.9 TwinAir Turbo	1.4 16v T-Jet	1.3 MJTD	1.4 16v T-Jet LPG	0.9 TwinAir Turbo Natural Power
Gorivo	Benzin	Benzin	Dizel	TNG	CNG
Radna zapremina	875	1.368	1.248	1.368	875
Snaga KS/kW	105/77	120/88	85/62	120/88	80/59 85/62*
Ubrzanje 0-100 km/h	12,3	10,2	14,9	10,6	15,7 14,8*
Potrošnja u gradu na 100 km	5,7 l	9,1 l	5 l	11,7 l / 9,1 l *	4,7 kg / 7,2 l *
Potrošnja van grada na 100 km	4,3 l	6,9 l	3,7 l	7,2 l / 5,6 l *	3,3 kg / 5,2 l *
Potrošnja kombinovana na 100 km	4,8 l	5,6 l	4,2 l	8,6 l / 6,9 l *	3,9 kg / 5,9 l *
Kapacitet rezervoara	50 l	50 l	50 l	38,4 l / 50 l *	14,2 kg / 50 l *
Zapremina prtljagarnika**	412-455	412-455	412-455	330-396	330-396

* podatak za benzin ** sa podignutim sedištima, zavisno od položaja sedišta

Revija SAT Plus je mnogo puta pisala o korišćenju alternativnih goriva i porudila ih sa benzinom i dizelom. Tako smo pre šest godina napravili zajednički maratonski test „punta“ (tj. zastave „10“) na benzin, TNG i CNG. Svakim smo prešli oko 15.000 kilometara i pokazalo se (prema tadašnjim cenama), da se, u odnosu na benzin, upotreba TNG-a isplati nakon 35.000 kilometara, a CNG-a posle 45.000

Priključak za punjenje gasom se i kod CNG i kod TNG verzije nalazi uz otvor za dolivanje benzina

se kod benzina i dizelaša naziva rezervni točak.

Fabrički ili prepravka

Upravo u obliku poda prtljagarnika je i praktično jedina razlika između karoserije običnih i verzija na gas. Ipak, ono što mnogo više upada u oči u vezi sa rezervoarima jeste koliko se oni razlikuju u odnosu na one koji bi se ugradili kada bi se instalacija za gas ugrađivala naknadno. Uobičajeno rešenje za TNG je da se umesto rezervnog točka stavi takozvani toroidalni rezervoar, koji bi potrošio približno jednak deo prtljagarnika kao i fabrički. Za CNG nema toroidalnih rezervoara, pa bi za naknadnu ugradnju trebalo od-

vojiti znatan deo prtljagarnika, ili ugraditi boce male zapremine.

To je jedan od odgovora na pitanje da li je bolje kupiti fabrički automobil na gas (ako takav u ponudi neke fabrike postoji) ili ga naknadno prepraviti. Osim iskorisćenosti prostora, prednost „originala“ je i što nema problema sa garancijom, jer u slučaju naknadne ugradnje fabrika može da je poništi.

Za fabričke verzije na gas garantni rok je isti kao za „obične“ – dve godine. Servisni interval od 15.000 kilometara je jednak kao za benzinac, dok je

za dizelaš 20.000 kilometara.

Postoje još neke dobre strane fabričke ugradnje, ali su u Srbiji do sada prepravke uvek „pobedivale“ jer imaju jednu veliku prednost – nižu cenu. To međutim za verzije sa pogonom na gas ponudi popust, tačnije da i TNG i CNG varijanta koštaju jednako kao

„500L“ – sada ne važi jer je Fiat odlučio da za verzije sa pogonom na gas ponudi popust, tačnije da i TNG i CNG varijanta koštaju jednako kao

dizelaš. Za sada ta pogodnost važi samo za firme i preduzetnike (npr. taksiiste), ali nije isključeno da će, ako bude interesovana popust moći da koriste i privatni kupci. ■

V. Lesnikov

